

Persónulegar minningar úr ófyrirsjáanlegum heimi

Davíð Á. Gunnarsson hefur skrifað um störf sín á vegum Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar og erindi Íslands inn á þann völl

■ ■ ■ Pröstur Haraldsson

Getur verkfræðingur stjórnað heilbrigðismálum heimsins? Við þessari spurningu er eflaust til „eitt og annað loðið svar“ svo vitnað sé til stórskálða. En hún brann um langt skeið heitt á Davíð Á. Gunnarssyni verkfræðingi sem mestan sinn starfsaldur vann að heilbrigðismálum sem ráðuneytisstjóri. Á árunum 1996-2007 reyndi sérstaklega á þetta því þá starfaði hann fyrir Íslands hönd í forystusveit Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar, WHO. Þeim kafla í lífi hans lauk með því að hann fór í framboð til framkvæmdastjóra – en tapaði.

Því er verið að rifja þetta upp hér að stéttarfélag Davíðs, Verkfræðingafélag Íslands, gaf ekki alls fyrir löngu út bókina *Alþjóðaheilbrigðismál Ísland til áhrifa*. Þar rekur Davíð feril sinn í starfi fyrir WHO og lýsir persónulegri reynslu sinni af því að vera í fremstu víglínu í heilbrigðismálum heimsins. Þetta eru fyrst og fremst persónulegar minningar hans en þeim sem vilja sökkva sér í samþykktir og hefðbundnar sögulegar heimildir um WHO er vísað á heimasíðu stofnunarinnar.

Læknir eða verkfræðingur?

Davíð rekur sögu WHO í stórum dráttum frá stofnun árið 1946 og þar svarar hann ofanefndri spurningu á eftirfarandi hátt:

„Á upphafsárum WHO hefði verið óhugsandi að verkfræðingur yrði valinn í stjórn stofnunarinnar. Þegar ég var kosinn í stjórnina, tæpum sextíu árum síðar, þótti það ekkert sérstakt. Mér er sagt að þegar ég var kosinn stjórnarformaður hafi

einstaka augabrunir lyfst. Ef maður skoðar listann yfir formenn stjórnar WHO sýnist mér að þeir hafi nær allir verið læknar fram að þeim tíma. Þegar íslenska ríkisstjórnin bauð mig fram sem forstjóra kvað við annan tón. Þá notuðu aðrir frambjóðendur það óspart gegn mér í áróðursskygni að ég væri verkfræðingur en ekki læknir. Ýmsar þjóðir töldu þó að það væri mikill fengur í því að fá einstakling með verkfræði- og rekstrarþekkingu sem forstjóra. Því miður sátu fulltrúar þessara þjóða ekki í stjórninni og gátu því ekki greitt atkvæði.“

Hann lýsir í framhaldinu helstu málum sem fjallað var um á þeim tíma sem hann starfaði innan stofnunarinnar, fyrst á Evrópuskrifstofnunni í Kaupmannahöfn en síðan á aðalskrifstofnunni í Genf. Í þessum köflum er að finna mikinn fróðleik um heilbrigðismál heimsins á þessum tíma, það er frá miðjum tíunda áratug síðustu aldar og framan af þessari. Einnig ræðir hann af hreinskilni um það hvert erindi Ísland á inn á þennan vettvang.

Hvað varð um forsetann?

Það er hins vegar kaflinn um framboðið til framkvæmdastjóra stofnunarinnar sem er oftast en ekki hreinn skemmtilestur og gefur sjaldgæfa innsýn í það hvernig kaupin ganga á eyrinni í efstu lögum alþjóðlegrar samvinnu.

Sumarið 2006 fór að mestu í að kanna jarðveginn fyrir framboð en frestur til að leggja það fram rann út í byrjun september. Íslensk stjórnvöld tóku um það

Davíð ásamt Gro Harlem Brundtland og Jóni Kristjánssyni fyrrum heilbrigðisráðherra. Gro var á þessum tíma forstjóri WHO.

ákvörðun að standa að baki framboðinu, þó með þeim fyrirvara að það mætti helst ekki kosta neitt að ráði. Starfsmenn heilbrigðis- og utanríkisráðuneyta stóðu þétt að baki Davíð en gátu ekki alltaf beitt sér vegna kostnaðarsjónarmiða. Sumir frambjóðendur annarra ríkja ferðuðust um heiminn í einkaflugvélum og heimsóttu öll ríkin 34 sem áttu fulltrúa í stjórn WHO og höfðu þar með atkvæðisrétt. Davíð og hans aðstoðarfólk varð að nýta tilfallandi alþjóðafundi til að hitta fólk.

Svo gerðust stundum undarlegir atburðir. Á Allsherjarþingi Sameinuðu þjóðanna um haustið var Ólafur Ragnar Grímsson forseti á sama tíma og Davíð og bauðst til að styðja hann í hvívetna. „Ég ræddi þetta við embættismenn í utanríkisráðuneytinu og kom á óvart hversu viðkvæmt málið var. Ástandið var einfaldlega þannig á þessum tíma að að ég vildi ekki halda því til streitu að forsetinn kæmi með mér inn í SP bygginguna. Mér fannst þetta fúlt. Miðað við það sem ég frétti síðar hefði þetta áreiðanlega getað skipt máli,“ segir Davíð en fékk aldrei neina viðhlítandi skýringu á þessari viðkvæmni.

Karlremba og salernisferð

Það var ekki heiglum hent að hitta þá sem réðu atkvæðum hvers þessara 34 ríkja sem fóru með atkvæðisréttinn. Það var engin regla á því hver réð mestu, hvort það væri þjóðhöfðinginn, forsætisráðherrann, heilbrigðisráðherrann eða utanríkisráðherrann. Oft reyndust þessir valdamenn

hafa hver sína skoðun á því hvort rétt væri að styðja Íslendinginn eða ekki. Frá þessu voru Norðurlöndin engin undantekning. Til dæmis ákvað nýskipaður sænskur heilbrigðisráðherra að styðja vinkonu sína sem var fulltrúi Spánar en þær höfðu farið í margar fjallgöngur saman um hálendi Spánar.

Á einhverjum tímapunkti bauð formaður rússnesku sendinefndarinnar á Evrópufundi WHO Davíð í kaffi og hann mætti þar ásamt Siv Friðleifsdóttur heilbrigðisráðherra. Sá rússneski tilkynnti að ríkisstjórn sín hefði ákveðið að styðja Davíð í kjörinu og væri reiðubúin til að taka þátt í kosningabaráttu hans með ýmsum hætti. „Hann bætti jafnframt við að Rússar hefðu meiri trú á stórum þéttholda körlum en lágvöxnum konum. Ég var reiðubúinn að grípa í Siv ef hún hefði farið að segja það sem hún hugsaði. Siv lét eins og hún hefði ekki heyrt þetta og notaði réttu orðin í stað þess að móðgast.“ Þarna vísaði sá rússneski til helsta mótframbjóðanda Davíðs, Margaret Chan fulltrúa Kína. Ekkert varð hins vegar úr stuðningi Rússa því hann var dreginn til baka áður en til kosninganna kom.

Á fundi sem Davíð sótti í Addis Ababa í Eþíópíu voru margir ráðherrar frá Afríkurlöndum saman komnir. Davíð var búinn

Davíð ásamt tveimur vopnabráðrum úr forstjórasslagnum, Ingimar Einarsson til vinstri og Kristinn Árnason sendiherra.

að leita lengi að ráðherra frá Líberíu en rakst loks á hann á salerninu þar sem þeir píssuðu hlið við hlið. „Í framhaldinu áttum við fínt samtal þar sem hann tók erindi mínu mjög vel.“

Hagsmunir togast á

Að sjálfsögðu spilaði stórveldapólitíkin inn í þessa kosningabaráttu enda hefur því verið haldið fram að raunveruleg úrslit ráðist í valdahlutföllum stundarinnar milli ríkjanna fimm sem eiga fastafulltrúa í Öryggisráði SP, Bandaríkjana, Rússlands, Englands, Frakklands og Kína. Það var Kína sem sigraði í þetta sinn en Davíð huggaði sig við að hafa fengið jafnmörg at-

kvæði í fyrstu umferð kjörsins og fulltrúi Frakka, átta talsins.

Það er óhætt að mæla með þessari bók Davíðs Á. Gunnarssonar fyrir þá sem vilja fræðast um æðstu stjórnskipan heilbrigðismála í veröldinni. Hann lýsir ágætlega hvaða hagsmunir það eru sem takast á í forystu WHO, ekki bara pólitískir á milli ríkja heldur ekki síður þeim sem framleiðendur og seljendur lyfja og lækningatækja telja sig þurfa að verja. Og yfir þessu öllu vofa herir þjóðanna sem telja sig eiga sitt að verja. Eða af hverju skyldi landlæknir Bandaríkjana alltaf vera hershöfðingi, surgeon general?

Staða læknis við Heilbrigðisstofnun Vesturlands í Borgarnesi

Heilsugæslan í Borgarnesi óskar að ráða lækni til starfa. Staðan er laus nú þegar eða eftir nánara samkomulagi.

Á Heilsugæslustöðinni í Borgarnesi fer fram fjölbreytt starfsemi en auk almennrar heilsugæsluþjónustu eins og móttöku, ungbarnaverndar, skólaheilsugæslu og mæðraværndar er þar teymisvinna í kringum vaktþjónustu að deginum, sykursýkismóttöku og lífstílmóttöku. Upptökusvæði stöðvarinnar er víðfeðmt og nær yfir 5500 ferkílómetra svæði. Íbúafjöldi er u.þ.b 4000. Tveir háskólar eru á svæðinu með nemendagörðum og ríflega 2000 sumarbústaðir.

Íslenskt lækningaleyfi er skilyrði og sérfræðiviðurkenning í heimilislækningum er æskileg.

Lögð er áhersla á faglegan metnað, jákvæðni og sveigjanleika. Lipurð og áreiðanleiki í samskiptum eru skilyrði. Áskilinn er réttur til að hafna umsóknum frá einstaklingum sem ekki teljast uppfylla framangreind skilyrði. Stéttarfélag er Læknafélag Íslands. Laun samkvæmt gildandi kjarasamningi fjármálaráðherra og viðkomandi stéttarfélags. Starfshlutfall er 100%

Borgarnes er góður staður til að búa á, stutt í mikla náttúruferugurð, mannlífið gott og starfsandi á stöðinni góður. Húsnæði í boði á staðnum.

Umsóknareyðublað er að finna á vef Embættis landlæknis: www.landlaeknir.is/utgefing-efni/skjal/item16341/

Umsókn skal fylgja ítarleg náms- og starfsferilsskrá. Jafnframt skal leggja fram staðfestar upplýsingar um læknismentun, læknisstörf og vísinda og rannsóknarstörf ásamt staðfestu afriti af opinberu starfsleyfi. Mat á hæfni umsækjenda byggist á innsendum gögnum og viðtölum við umsækjendur. Gögn sem ekki er hægt að senda rafrænt skulu berast til yfirlæknis heilsugæslustöðvarinnar í Borgarnesi. Öllum umsóknum verður svarað þegar ákvörðun um ráðningu hefur verið tekin.

Umsóknarfrestur er til 16. október 2017.

Upplýsingar gefa: Þórir Bergmundsson, framkvæmdastjóri lækninga, s. 432 1000, netfang thorir.bergmundsson@hve.is og Linda Kristjánsdóttir, sviðstjóri lækninga í heilsugæslu HVE, s. 432 1430, netfang linda.kristjansdottir@hve.is